

BULLETTINEN

RIKSFÖRBUNDET ENSKILDA VÄGARS MEDLEMSSTIDNING

Sommaren

GLAD SOMMAR!

SOMMARTRAFIK

– även utan bilar

BLOMMOR & BIN

Text: Anders Östberg

SOMMARTRAFIK

– även utan bilar

Utanför Orust i Bohusläns vackra skärgård ligger Gullholmen. En ö som faktiskt består av tre öar, även om den minsta inte är på så många kvadratmeter. Gullholmsön är ett av västkustens allra äldsta fiskelägen. Det lär ha bott människor här redan på 1200-talet. Idag bor det runt 70 personer här året runt. Det finns ingen skola på ön men väl affär, kyrka, bibliotek och biograf. Vägsamfälligheten har 450 fastighetsägare, alltså en stor majoritet sommarboende.

– Alla betalar lika mycket i avgift till samfälligheten, berättar Stefan Lundh, tidigare vägmästare på Vägverket och aktiv i föreningens

styrelse i 24 år. Vi har en bidragsberättigad grusväg och sedan korta belagda vägar.

– Vår trafik består nästan till 100 procent av fyrhjulingar. De har ökat mycket under senaste år och är populära, men de sliter också på vägarna som behöver underhållas.

Stefan berättar att Gullholmen lockar till sig tusentals turister varje sommar. De sliter så klart på vägarna men bidrar inte till samfällighetens kassa. Föreningen går runt på det statliga bidraget, men andelsägarna får betala rejält. Han fortsätter:

– Som gammal vägmästare har jag bra koll på hur mycket en vettig väghållning kostar. Jag har räknat ut att det är tre gånger så dyrt att sköta väghållningen på ön jämfört med fastlandet. Det är dyra fraktkostnader med båt, grus som ska skeppas över och det kostar.

– I vår förrättning ingår det en p-plats på Orust, kommunen har en parkering med 1500 p-platser, berättar Stefan. Vi andelsägare har

var sin p-plats som ingår i vägavgiften, men turisterna får betala.

Han avslutar med att berätta att i sommar inviger de en ny gångbro mellan huvudöarna. Föreningen har ansvaret att sköta underhållet men det är Trafikverket som bekostat den.

Text: Ebba Werner, biolog, aktiv i Naturskyddsföreningen blomrika.vagkanter@gmail.com

BLOMMOR & BIN

Jag sitter vid resterna av det gamla torpet och blickar ut över en omgivning som vittnar om odlarmöda. Stengårdsgårdarna ringlar sig genom landskapet. Man fick slita för mat på bordet. De materiella tillgångarna var knappa men landskapet kunde vara rikt på biologisk mångfald. Idag är det tvärtom hos oss. Vi har drygt 270 arter vildbin, humlorna räknas hit. Mer än var tredje art är idag hotad. Det behöver inte vara så. Vi har kunskap och resurser. Rationaliseringarna inom jord- och skogsbruk anses vara grundorsaken. Svårt att få tillbaka det småskaliga landskapet med sina småtegar och markvägar. Men vi kan alla göra mycket med den vägkant, gräsmark, skogsdunge etc. som just vi förfogar över!

Den blomrika ängen är juvelen bland våra markslag. Alla har vi en inre bild av ängens färgrikedom, fjärilars fladder och humlors surr. Bara en procent av de ängar som en gång fanns återstår. Uttrycket "äng är åkers moder" säger allt om ängens ursprung och särdrag. Den utvecklades för 1000 år sedan när det blev kallare och djuren behövde stallas in och få vinterfoder. Gödseln lade man sedan på åkern. Så höll det på år efter år. Ängen blev allt fattigare på näring men allt rika-

re på blommor. Den oplöjda marken gynnade fleråriga blommor. Med konstgödningen försvann behovet av äng. Ängar, åkrar och betesmarker planterades igen. Men ängens blommor, fjärilar och bin finns kvar och söker sina platser. Platser finns det. Men våra grönytor klipper vi ständigt och gödslar. Vi kunde sköta dem annorlunda och ge plats åt blåkllocka, slättergubbe och åkervädd för att nämna några. Alla har de sedan "urminnes tider" sina medhjälpare bland bin och fjärilar som pollinatörer.

Man kan börja småskaligt, billigt och med det som hör till trakten. Låta grönytan eller delar av den växa upp och se vad som kommer naturligt. Kanske blir det öar av blå veronikor, rosenröda nävor, vitklöver eller gula fibblor. Låt dessa blomma färdigt innan klippning. De mer blomlösa markytorna kan klippas oftare. Sedan bort med grönmassan! Ju magrare desto blomrikare! Utvecklingen kan såklart påskyndas genom ängsfrösådd där jorden redan ligger bar eller där man schaktat bort det övre fetare jordlagret. En torrsommar, som den 2018, gav på många håll en kickstart för ängsutveckling. Gräset dog men många blommors bladrosetter överlevde. För tidiga bin och fjärilar finns en särskild favorit på våren: maskrosen! Ingen annan

blomma lockar så många olika biarter och bildar så mycket pollen utan att själv använda det för sin befruktning. Självupps-offrande! Den blommar när nyvakna humledrottningar är ute och letar pollen till sitt kommande samhälle med alla arbetare som ihop med övriga vildbin sedan kommer att sköta pollineringen av våra odlade och vilda växter. Ändå är maskrosen så förhatlig. Kanske svårt att som markägare gå från hat till kärlek och låta hela grönytan bli gulprickig. Några sparade maskrosöar i det gröna kan då vara ett gott alternativ. Låt sälarna i brynen också stå där för dessa vårtidiga besökare!

Förutom föda behövs bostad!
70 procent av våra bin är marklevande! En trampad stig genom gräsmarken kräver

inga inköp, men kan rymma många bo-
gångar liksom en solig, sandig vägslänt eller
sand mot husväggen. På www.raddabina.nu
kan du läsa om bihotell för övriga solitära
bin. Humlorna är sociala och vissa arter
utnyttjar gamla musbon vid någon stubbe
eller sten.

Många trampade stigar, gamla träd och trä
med övergivna larvgångar för bin att läg-
ga ägg i och blommor med pollen fanns i
det gamla landskapet. Vi måste återskapa
fragment av det och dess mångfald. Kun-
skap, medvetenhet och de egna initiativen
är första steget!

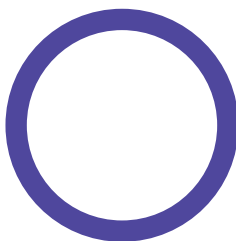

Foto: Elisabeth Fagerberg

Vägföreningen

med båtpendling

På Koviksudde i Stockholms mellersta skärgård ligger Stora Koviks vägförening med 280 fastigheter. Området byggdes på 40- och 50-talet under sportstugerörelsens storhetstid och trots att området har bilväg så var det Vaxholmsbåten och bryggan som var navet i kollektivtrafiken under långa tider.

– Områdets bebyggelse är samlad på udden mellan Skeviken och Marsätraviken där bryggan ligger på spetsen mellan de båda vikarna, berättar Maria Sigfridsdotter, ordförande i Stora Kovik.

Bryggans betydelse för områdets karaktär och identitet som skärgårdsområde blev väldigt tydligt när bryggan dömdes ut av Waxholmsbolaget och trafiken ställdes in lagom till Kristihimmelsfärdshelgen 2016.

– Eftersom vi har en bilväg och båttrafiken främst sker på helger så anade jag nog inte hur viktig den var för många härute förrän båtarna slutade gå. Många av våra medlemmar fick plötsligt problem med att ta sig hit. Vi i styrelsen påbörjade först ett projekt för att få den sjöduglig men under sommaren så stod det klart att den måste bytas helt då den riskerade att rasa ned i vattnet, berättar Maria och tillägger: Jag har nog aldrig fått så många frågor om något i vägföreningen, det här berörde verkligen alla.

Ett år senare, dagen innan avstängningen, kunde den första båten lägga till vid bryggan igen och det blev en storslagen invigning med tal, bubbel och bryggvals.

– Nu jobbar vi för att få igång en större trafik, inte bara på sommarhalvåret, utan hela året eftersom båtarna har fått en ny funktion för Koviksborna. Många skolbarn tar båten på morgonen till skolan på Kvarnholmen och många båtpendlar in till stan. Området förändras hela tiden eftersom det ligger så nära Stockholm, idag är det nästan 50/50 mellan sommarboende och permanentboende. Från 2022 ska en ny pendelbåtlinje starta och trafikera Koviksudde på försök och det är många som ser fram mot att kunna ställa bilen och ta båten i stället avslutar Maria.

KAN VÄL SKRIV- ANDETS KONST	▼	SÄNGDEL	KRAVER UNDERHÅLL HAR KRONA	▼	NÄRA	▼	FÖR- FOGADE ÖVER	▼	MYCKET LIVLIGA	HUVUD- MÅL
TÄR VI HAND OM									↓	
KORT ÖGON- BLICK							HÖRS MED VALE KAN MAN SE IGENOM			
FINNS			UPP- DRIVEN							
MITT- EMOT			HÄDE VIKING							
▼						FAST MARK				
ULF BJÖRK		VÄNSKAP GÅTT EMOT						TON STOLLA		
KONTAKT						FARA	KILLE PÅ SMAL VÄG			

KORS- ORDS- KUNGEN ZOO	↓	▼	BYGGA I STEN	▼	KOMIHÄG	SKARA- KILLE			ÄKTE PÅ				FRUKTAD STYRKA
BAGATELL- ARTADE			METALL- STÄNG		51	RIN DEL AV FÖR- ENINGEN			RENSADE NÄSAN				
DET NI ALLA ENGÅGERAR ER I						FRÅN BERGEN				PÅBUD			
▼						SKÄNKÅ		FÄRGA			RAM		
								BIOGRAF- ENTRE- PRENÖR		FÖRFINAD			
LÄCKTE UT					TONEN D, SÄNK				VASSTRÅ	TALADE OM		FOTO- KOPIA	FÄR MINDIG
LAPES IHOP	↓	OM ÄMNET OCH FÖREN- INGAR	VIRKE MJUK OCH BÖJLIG		GLIDA IVÄG		BULA			ASATÄRE			
▼						MITT I VASKEN							
				NERV- SUKDOM				SLASK		UR BALANS		GER HALS	↓
				ERBIUM				TRIVS VID VATTEN		KORT DATUM			
DET BÄSTA MED VÄG- FÖRENING								TUT	UNDER- RÄT- TADES				
								PÅ FOT					
ARABISKT RIKE							KLÄGO- VISA					KRUBBA	
HÄN				500	LÄKAR- TJÄNST			UPPENBARA					
					TOPPEN- KORT			HÖGSTA BESLUTANDE ÖRGÅN					
STOR- STADSPIS	↓	BARA HOP- DIKTADE					VITMENAD						
▼					SKALL	GÅR I SVERIGE							
						KONTROLL- ANSVARIG							
KOLIK			ANSÖKS OM										
HYMN			HÄNGER KÄNSKE LEPSEN										
▼					KANSKE I LÖVSKOG								
					SLÄPA								
LEPERNA						FATTAR BILJÄRD- SPELARE							
						TENN							
FLIKAT IN GNAGANDE													
▼													

